

6 Billigere frokost
Sejr til HKKF's stædighed

7 Kultur under pres
Rapport viser alvorlige problemer

26 Veteraner i sportstrøjer
Kom med til Veteran Match

fagligt forsvar

Når fællesskabet begynder med én

Han er våbenmekaniker, familiefar
og fællestillidsmand – og han får det
til at ske i FVT Vest

I Indhold

4 Siden sidst

6 HKKF-effekten

Billigere frokost i messen

8 Ny rapport

Her halter arbejdskulturen i Hæren

12 Første generalforsamling

Ildsjæl samlede
FVT Vest i Skive

20 Grej

Ny feltbro:
Kom tørskoet over

8

20

12

22 ETAB

Minister lover handling
på arbejdsmiljøet

30 Q&A

Mød Karla
- HKKF's nye chatbot

31 Det faglige hjørne

OK26: Det kræver
medlemmerne

32 Slagmarken

30

fagligt forsvar

Udgiver: Hærens Konstabel- og Korporalforening

Forbundet: 33 93 65 22

A-kasse og bogholderi: 86 82 61 88

Ansvarshavende redaktør: Tom Block, forbundsformand

Journalistisk redaktør: Anders Stoffer

Forsidefoto: Ernst van Norde

Design og produktion: Stibo Complete

Redaktionen er afsluttet: 31. juli 2025

Næste nummer: 16. december 2025

Kontakt redaktionen: as@hkkf.dk

Meld flytning: HKKF, Borgergade 101A, 8600 Silkeborg, tlf. 86 82 61 88

Bortset fra lederen og evt. faglige sider er de enkelte artikler og kommentarer i bladet ikke nødvendigvis udtryk for HKKF's officielle holdninger.

Forsvarsministeren kan ikke løbe fra lønløftet

"Jeg åbner for, at vi skal give flere penge til soldaterne i løn," sagde forsvarsministeren, Troels Lund Poulsen, blandt andet til Berlingske.

Det er et stort skridt i den rigtige retning – og det er på tide. Flere partier, blandt andet SF, har også foreslået at give soldater med den erhvervsrettede konstabeluddannelse mere i løn. Er det bare varm luft? Det tror jeg ikke.

Troels Lund Poulsen får svært ved at trække sin udtalelse tilbage. Jeg håber – og tror – at vi er tættere på et reelt lønløft, end vi har været før.

Det ærgrer mig dog, at den løn, som vi har råbt politikerne op om længe, kræver en krig i Ukraine og et højt trusselsniveau, før emnet kommer på tale blandt politikere. Vores ønske om et lønløft er jo ikke ubegrundet.

Vi er i gang med at gøre Hærens soldater faglærte gennem den erhvervsrettede konstabeluddannelse – det bør de også honoreres for. Retfærdig løn burde sådan set ikke kræve en ekstraordinær situationen.

Flere journalister har spurgt mig, om det ikke er problematisk, at politikerne blander

sig i lønnen. Det bryder nemlig med den danske model, hvor det normalt er arbejdsmarkedets parter, der forhandler løn – ikke politikerne.

Men jeg er ikke bekymret, for en investering i soldaters løn er en investering i Danmarks sikkerhed.

Jeg ser frem til oktober, hvor vi forventer, at arbejdsgruppen vedr. ansættelsesvilkår og incitament udgiver sine konklusioner. De vil forhåbentlig give et mere retvisende billede af jeres løn, som lige nu er meget skævvredet, og det vil give politikerne et bedre grundlag for at handle.

Vores arbejde er nu at sikre, at et eventuelt lønløft bliver mere end bare symbolik. Det skal kunne mærkes i jeres hverdag, og vi accepterer ikke at blive spist af med småpenge.

*Tom Block
Forbundsformand*

Det ærgrer mig dog, at den løn, som vi har råbt politikerne op om længe, kræver en krig i Ukraine og et højt trusselsniveau, før emnet kommer på tale.

TOM BLOCK

Siden sidst

Forsvarsministeriet har svigtet

Foto: Jens-Erik Larsen

Skimmelsvamp, utætte tage og farlige installationer. Forsvarsministeriet har i årevis forsømt vedligeholdelsen af Forsvarets bygninger. Det har HKKF påpeget længe – og nu slår Statsrevisorerne det fast i en ny rapport fra Rigsrevisionen.

Beretningen dækker perioden 2018-2023 og dokumenterer alvorlige svigt:

- 80 procent af bygningerne blev ikke synet til tiden
- Kun 1,8 af de 2,6 mia. kr. til vedligeholdelse blev brugt
- Efterslæbet er nu på cirka 15 mia. kr.
- Nogle områder er så nedslidte, at de er blevet afspærret

“For mange soldater bor og arbejder under forhold, der ikke er acceptable. Og udgifterne vokser, når små problemer ikke løses i tide,” siger forbundsnæstformand Kurt Brantner.

HKKF opfordrer nu til handling. Forbundet vil have personellet inddraget i planerne – især arbejdsmiljørepræsentanter, som ofte bliver overset trods deres erfaring.

Derudover foreslår HKKF, at stærkt nedslidte bygninger rives ned og erstattes af nyt. Det er både bedre for arbejdsmiljøet og mere bæredygtigt.

“Soldaterne har i alt for mange år måttet finde sig i dårlige forhold. Nu skal tempoet op. Gennemsigtighed og konkrete forbedringer er afgørende, hvis vi vil fastholde folk i Forsvaret,” siger Kurt Brantner.

Læs mere side 22

Soldaterne er afklarede – men savner svar

Et nyt regiment oprettes på Bornholm. Samtidig flyttes 13. bataljon i Haderslev til en uddannelsesrolle, og opklaringsenheden flyttes delvist den anden vej. HKKF’ere på Bornholm og i Haderslev tager den militære rocade med ro – men efterlyser åbenhed og indflydelse.

På Almegårds Kaserne er der både stolthed og vemod. Mange har haft deres faglige identitet knyttet til opklaringen.

“Der er nogle, der er lidt bedrøvede,” siger tillidsrepræsentant Rico Adolfssen. “Men det er godt, at vi får vores eget regiment og oberst på Bornholm.”

I Haderslev tager man ændringerne professionelt, fortæller tillidsrepræsentant Hans Thams.

Foto: Kim Vibe Michelsen/Forsvarsgalleriet

Begge steder er der en stærk vilje til at få det nye til at fungere – men soldaterne ønsker at blive inddraget: “Når processen

bliver holdt lidt kort til brystet, opstår der bekymring,” siger Adolfssen.

Endelig feriepenge – efter 1502 dages kamp

Rico Adolfssen fik 21.000 kr. efter en lang kamp mod et system, der afviste hans sag med henvisning til, at "der ikke var fejl hos andre".

"Det svarer lidt til at sige, at tre jyder ikke har slået nogen ihjel i en ubåd – og derfor er Peter Madsen uskyldig," siger han.

Rico havde valgt 12 procents-ordningen med feriepenge via Feriekonto. Efter en udsendelse opdagede han kludder i beløbene – og endte med at få negative feriepenge:

Foto: Foto: Jens-Erik Larsen

"Det er helt grotesk, at man får minusbeløb. Hvordan kan de tro, det er rigtigt?"

I 1502 dage blev han afvist – på trods af detaljerede beregninger og lønsedler. Først da HKKF's konsulent Flemming Fage trådte til, skete der noget:

"Han har rykket flere gange og fik dem til at erkende, at der var en fejl," fortæller Rico.

Sagen blev vendepunktet. PKOM genberegner nu alle på ordningen tilbage til år 2000. Selv fik han 17.939 kr. plus renter.

"Sagen viser, hvor uoverskueligt lønsystemet er," siger Flemming Fage. "Det er ikke alle, der kan gennemskue det som Rico. Men når vi holder fast, kan vi flytte noget."

Er du i tvivl om løn eller feriepenge?
Få et løntjek – send dine lønsedler og tidslister fra de sidste seks måneder til: faglig@hkkf.dk.

Nye regler åbner mulighed for visse genoptagelser

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har tilføjet flere kræftsygdomme til fortegnelsen over erhvervssygdomme. Det betyder, at følgende diagnoser nu kan give ret til erstatning i en arbejdsskadesag:

- Nyre- og testikelkræft efter udsættelse for PFOA
- Lungekræft, lymfekræft og mavekræft efter arbejde i gummiindustrien
- Blærekræft efter frisørarbejde
- Forstadier til blærekræft betragtes som omfattet af punktet om blærekræft

Hvis din arbejdsskadesag tidligere er blevet afvist på baggrund af en af disse kræftformer, har du nu mulighed for at få den genoptaget.

HKKF kan hjælpe dig

HKKF's arbejdsskadeteam står klar til at hjælpe dig med at genoptage din sag.

Ring på tlf. 33 43 21 60
(alle hverdage kl. 9-12)
eller skriv til:
arbejdsskade@hkkf.dk

Foto: Pixabay

Effektiv lagerstyring må ikke koste liv

RFID-chips er sporbare enheder, som er indsat i uniformsdele i de nye nordiske kampuniformer for at gøre lagerstyringen mere effektiv. FMI har til Olfi.dk udtalt, at risikoen ved RFID er begrænset – grænsende til ingen.

Tom Block, Forbundsformand i HKKF, kommenterer:

"Risikoen ved at bruge RFID-chips er lille, ifølge FMI, men konsekvenserne bliver store, hvis det

går galt. Hvad hvis autonome selvmordsdroner fanger et sporings-signal fra vores soldater? Den risiko er vi ikke villige til at løbe. Derfor er det vigtigt, at vi får indblik i den risikovurdering, som FMI har udarbejdet, så vi kan sikre os, at vi ikke sætter soldaters liv unødigt i fare. Vi ser gerne, at lagerstyringen bliver mere effektiv, men det skal ikke være på bekostning af soldaternes sikkerhed."

Foto: Sanne Vils Axelsen

Siden sidst

Foto: Samme Vils Axelsen

Efter HKKF's indblanding får konstabler og korporaler billigere frokost.

Billigere frokost fra 1. oktober

Foto: HKKF

Nyt ansigt i HKKF

Jesper Winberg er ansat som økonomikonsulent i HKKF.

Han arbejder nu på kontoret i Silkeborg. Han kommer fra en stilling i IT-virksomheden ITM8, hvor han var teammanager.

I HKKF skal 58-årige Jesper blandt andet arbejde med økonomiske rapporteringer, årsregnskaber og budgetlægning.

Kantineprisen for et frokostmåltid i Forsvarets kantiner falder til 36 kroner, efter Forsvarsministeriet har besluttet at indføre fuld ligestilling i kantinepriserne. Prisen på frokost i ministeriet og i kantinerne på tjenestestederne bliver derfor ens.

Tidligere har en frokost i Forsvarsministeriet på Holmens Kanal kostet cirka 36 kroner, mens prisen i Forsvarets kantiner har været næsten 80 kroner pr. kilo.

Som soldat kommer man nemt af med 60-100 kroner for sin frokost. For et par år siden blev HKKF opmærksom på den store forskel i priserne.

”Det er ikke retfærdigt, at de soldater, der tjener mindre, end man gør i ministeriet, betaler meget mere for deres frokost,” fortæller Tom Block, forbundsformand.

”Jeg startede allerede i 2022 at arbejde på at få en frokostordning, der kunne give en billigere frokost til soldaterne. Det kunne der desværre ikke findes opbakning til, og da jeg og andre kollegaer blev opmærksom på prisen i ministeriet for nogle år siden, blev det et arbejde for at sikre samme pris til vores medlemmer.”

Skal fastholde soldater

Argumentet for de billige priser i Forsvarsministeriet har været, at den billigere frokost var med til at fastholde medarbejdere i ministeriet.

HKKF's argument har derfor været, at hvis man gerne vil fastholde soldater, bør man også bruge den samme strategi over for soldaterne.

Frokostprisen bliver ens

Forsvarsministeriet har nu besluttet, at prisen for et frokostmåltid nu bliver ens på tværs af Forsvarsministeriet og Forsvarets kantiner.

Derfor koster et frokostmåltid 36 kroner fra 1. oktober.

Prisen er fast, men det forventes, at man stadig vil kunne betale efter vægt.

Kantineprisen vil derudover blive reguleret løbende, så den følger prisudviklingen i samfundet generelt.

Priserne for morgenmad og aftensmad vil ikke blive ændret og vil fortsat koste cirka 7,9 kroner pr 100 gram.

- ✓ Vi er Danmarks eneste fagforeningsejede forsikringsselskab
- ✓ Vi har nogle af Danmarks mest tilfredse forsikringskunder
- ✓ Vores kunder bliver i gennemsnit hos os i 33 år

Vi tror på, at vi er
bedst i fællesskab

Forsikring

Læs mere på tjm-forsikring.dk

Ny kultur i Hæren kræver mod

En ny rapport afdækker problemer med respekt og forskelsbehandling i arbejdskulturen. HKKF's forbundsnæstformand efterlyser større ansvar blandt kolleger – og håber at soldaterne tør gå forrest.

Af Anders Stoffer

Hæren har fået udarbejdet en omfattende rapport om arbejdskulturen med fokus på omgangstone, diskrimination og forskelsbehandling. Rapporten fra KVINFO og Als Research skal danne grundlag for konkrete tiltag.

I HKKF bliver rapporten mødt med både glæde og skuffelse.

“Jeg er megaglad for, at det er Hæren, der har sat det her i gang – og at nogen udefra har fået lov til at undersøge tingene,” siger forbundsnæstformand, Kurt Brantner, der sidder i Hærens Koordinerende Samarbejdsudvalg.

Han hæfter sig især ved, at Forsvaret ikke blot har bestilt rapporten, men også planlægger en konference til efteråret:

“De har sagt, at det her vil de tage alvorligt. Det er lidt, som om man sparker døren ind til det ubehagelige rum og siger: Nu går vi altså ind og tager hånd om det.”

Samtidig sætter rapporten ord på noget, der skuffer ham:

“I virkeligheden fortæller rapporten os noget, vi godt vidste i forvejen – og det er måske netop det, der gør mest indtryk. Jeg troede faktisk, vi var længere.”

Kurt Brantner understreger, at kulturændringer tager tid. Men han havde håbet, man i 2025 var nået længere.

“Når jeg læser det hele, så er det faktisk ikke ledelsen, der er det største problem. Det er kollegaerne. Rapporten viser, at store dele af udfordringerne ligger blandt kollegerne selv. Og så er det jo ikke længere et rolleproblem. Så er det et menneskeligt problem – og det kan man ikke kommandere eller straffe sig ud af.”

HKKF's tilgang er derfor at fastholde dialogen:

“Vi skal turde tale åbent om det her – både blandt medlemmer og i samarbejdsudvalg. Vi må godt tænke os om. Og vi må godt behandle hinanden med respekt.”

Selvom man ikke er to meter over skulderne, kan man sagtens være en god soldat.

Foto: Lise Wenger Rosenwanger/SOLDATEN/
Forsvarsgalleriet

OMGANGSTONE

Det var sjovt engang – men det er det ikke længere

I mange år har hård jargon og grove jokes været en del af soldaterlivet. Men som HKKF's forbundsnæstformand, Kurt Brantner, siger: "Dét, der var normalt i firserne og halvfemserne, er ikke normalt i dag."

Rapporten dokumenterer, at grænseoverskridende humor stadig er udbredt – og ofte går ud over kvinder og minoriteter. For nogle skaber den tone fællesskabet. For andre er tonen ekskluderende.

"Dengang grinte alle, troede vi. Men der var nogen, der ikke syntes, det var sjovt – og dem tog man ikke hensyn til, for de var ikke så synlige," siger Kurt Brantner. "I dag er de mere synlige. Og i dag er det ikke i orden, at nogen bliver gjort til grin for andres fornøjelses skyld."

Han understreger, at chefer og mellemledere har et særligt ansvar: "De skal være professionelle og lade være med at bygge fællesskab på 'nu skal det være sjovt'-mentalitet. De skal være rollemødelere."

Men ansvaret stopper ikke der. En erfaren overkonstabel har lige så stor forpligtelse til at sige fra som en nyansat: "Hvis man ser en kollega sige noget, der går over strengen, så sig det. Og gør det ordentligt. En samtale i gruppen kan være bedre end en skriftlig irettesættelse."

Han efterlyser også mod i hverdagen: "Hvis man lader være med at sige noget, fordi man synes, det er svært, så sker der ingen forandring. Den berøringsangst skal vi arbejde med."

Humoren skal ikke forsvinde – men udvikles med respekt.

"En soldat med mange års erfaring er ikke mere værd end én, der lige er begyndt. Vi skal lytte til hinanden og være åbne for, at tiden forandrer sig."

BARSEL

Man skal ikke føle sig i vejen, fordi man får et barn

Rapporten viser, at mange kvinder i Hæren oplever graviditet og barsel som en særlig udfordring – både i forhold til støtte undervejs og mødet med kulturen bagefter. Flere føler sig mindre velkomne eller usikre på deres faglige plads efter barsel.

Kurt Brantner genkender billedet.

"Det har vi hørt før. Og vi må erkende, at vi stadig ikke har fået det løftet."

Han understreger, at det ikke kun handler om jura, men om den kultur, soldater mødes med, når de bliver forældre. Man skal ikke føle sig i vejen. Det skal være naturligt at tage fat i sin chef og sige, at man er gravid – og så tage den derfra i god ro og orden."

Kurt Brantner lægger stor vægt på modtagelsen efter barsel.

"Det skal være helt enkelt at komme tilbage – og man skal mødes med respekt og forståelse. Man skal ikke opleve, at man har mistet sin plads på holdet."

Han advarer mod det, han kalder en "omvendt karrierebremse":

"Når man har været væk, skal man ikke sættes bagerst i køen. Arbejdsgiverne skal tage hensyn og være med til at få soldaten tilbage på niveau."

Barsel er ikke kun et kvindeanliggende, understreger han:

"Det her gælder jo også mænd. Jeg synes, det er vigtigt, at man som mand også kan tage barsel uden at få kommentarer. Og det er ikke altid sådan."

Ifølge rapporten vælger nogle kvinder at skjule deres graviditet i starten – i frygt for reaktionen. Det ser Kurt Brantner som et klart signal om, at kulturen stadig halter.

"Vi er nødt til at tale mere åbent om det her – også kolleger imellem. En kollega, der bliver forælder, er ikke mindre dedikeret. Det er bare et menneske, der har fået noget vigtigt i livet," siger han.

MANGFOLDIGHED

Der er brug for jægere - og for dem, der aldrig kommer derop

Forestillingen om, at der kun findes én rigtig type soldat, lever stadig mange steder. Men ifølge Kurt Brantner er virkeligheden langt mere nuanceret.

“Der findes mange typer soldater. Og hvad er den bedste type? Det kommer da an på, hvad man skal lave,” siger han.

Nogle opgaver kræver fysisk styrke – andre kræver specialisering.

“Hvis man kigger over til Israel – de har formået at gøre det. Der er jo lige så stor respekt omkring kvinderne som mændene,” siger han. “De forstår det der med, at nogle opgaver bedst klares af flest mænd, andre af flest kvinder. Man skal blande kortene rigtigt.”

Budskabet fra Kurt Brantner er klart: Enheden bliver stærkest, når den bygger på forskellighed – ikke ensartethed.

“Vi har brug for jægere. Men vi har også brug for dem, der aldrig kommer op på det niveau – og løser andre opgaver.”

Og vigtigst: Man skal turde tale med folk om deres rolle – uden at stemple dem.

“Hvis du er 1 meter og 40, så skal du nok ikke gå med et tungt maskingevær – men du kan måske styre en drone.”

BALANCE

Vi skal passe på kollegaen, mens vi har muligheden

Rapporten peger på en klassisk udfordring i soldaterlivet: Balancen mellem arbejde og privatliv. Lange arbejdsuger, udsendelser og øvelser gør det svært at få hverdagen til at hænge sammen – især for dem med familie.

“Det er selvfølgelig svært, så længe vi er så få,” siger HKKF’s forbundsnæstformand Kurt Brantner. “Men når Forsvaret bliver større, skulle det gerne blive lettere at få en hverdag, der også hænger sammen med familien.”

“Man er meget væk hjemmefra. Og når man kommer hjem, er man bare pisstræt – måske mere i kroppen end i hovedet,” siger han.

“Men det er jo ikke det samme som at sige, at stress er i orden. Det er det ikke.”

Kurt Brantner bruger et billede, han også deler med ledelsen:

“Vi skal passe på vores kollega dér, hvor vi kan. På øvelse og i mission er det svært. I krig er det umuligt. Derfor skal vi passe særligt godt på dem i dagligdagen.”

Han mener, at arbejdsmiljøloven skal følges stramt, og at belastning og stress kan forebygges – blandt andet med flere fysiske trænere og bedre kollegakultur:

“Man skal kunne sige: Det dér, du laver, det ødelægger du dig selv på. Nu gør vi det sammen.”

Kurt Brantner nævner missioner som Interflex, hvor soldater arbejder 70-90 timer om ugen.

“Det er sgu ikke i orden. Man kan ikke presse sig selv sådan i fire måneder, fordi man føler ansvar. Det duer ikke.”

Konklusionen er klar:

“Så må man sende flere soldater af sted. Eller også gøre turen væsentlig kortere.”

LEDELSE

Det her skal ikke fejes ind under gulvtæppet

Rapporten viser, at mange ledere i Hæren ikke føler sig klædt på til at håndtere diskrimination, chikane og grænseoverskridende adfærd – hverken forebyggende eller når problemerne opstår.

Det overrasker ikke HKKF's forbundsnæstformand Kurt Brantner:

“Vi har erfarne kollegaer med høje ancienniteter, men de er stadig folkene på gulvet. De kan jo ikke lave om på ledelsens kompetencer.”

Men HKKF kan stadig gøre en forskel.

“Vi kan blive ved med at påpege, at ledelsen selv efterlyser bedre viden – for eksempel om barsel og graviditet.”

Kurt Brantner mener, at der både mangler faglig viden og klare normer.

“Især mellemledere og chefer skal have langt større viden. Og så skal der være tydelighed og konsekvens.”

Han fremhæver tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter som vigtige aktører:

“De kan sige til ledelsen: Det her spiller ikke. Det skal på dagsordenen – også selvom det gør ondt.”

Og HKKF har et klart ansvar, siger han:

“Vi skal ikke være bange for at italesætte det. Og vi skal insistere på, at ledelsen får mere uddannelse – både i diskrimination og arbejdsmiljø.”

IDENTITET

Det er kollegaen, du skal se – ikke hvilken del af planeten de kommer fra

Rapporten viser, at soldater med minoritetsbaggrund ofte skjuler sider af sig selv for at passe ind – både seksualitet, kønsudtryk og etnicitet. Kurt Brantner kalder det et grundlæggende problem:

“Vi har kollegaer, som skjuler deres feminitet eller seksualitet. Som føler behov for at ændre deres adfærd for at tilpasse sig et fællesskab.”

Forsvaret må, ifølge ham, se indad og spørge, hvordan man møder hinanden som kolleger.

“Det må være okay, at man som mand er gift med en mand. Eller at man lader en tåre trille, fordi følelserne koger over.”

Men forandring kræver, at man tør tale om det.

“Hvis man ikke snakker om det her, så sker der ingen ændringer. Det er lige så sikkert som amen i kirken.”

Han opfordrer minoriteter og kvinder til at sætte grænser:

“De er nødt til at sætte nogle tydelige grænser, inden skaden er sket.”

Og tilføjer: “Dem, der laver jokes på andres bekostning, de må simpelthen stoppe.”

Kurt Brantner glæder sig over, at flere træder frem som forbilleder.

“Vi ønsker, at flere forbilleder kunne træde frem for folk med anden etnisk baggrund eller anden seksuel overbevisning også.”

Når det gælder etnicitet, går det begge veje, siger han:

“Man må lære at respektere mennesket – ikke den religion eller det land, de kommer fra. Det er kollegaen, man skal kigge på.”

Og en opfordring til dem, der træder ind i Forsvaret:

“De skal ikke føle sig så sårbare, fordi de kommer med en anden baggrund. De skal se sig selv som mennesker – og som soldater. Det er det, de skal levere på.”

Soldater er meget andet end at skyde med geværer. Der er brug for alle typer i det danske forsvar.

Foto: Lise Wenger Rosenwanger/SOLDATEN/Forsvarsgalleriet

“Jeg gør det, fordi jeg ikke kan lade være”

Tillidsrepræsentant Jens har gjort faglig lynkarriere i FVT Vest. På få måneder fik han stablet den første generalforsamling på benene - og sat ansigt på en klub, der nærmest kun havde eksisteret på papiret.

Af Anders Stoffer

Foto: Ernst Van Norde

Rækkerne i auditoriet på Skive Kaserne ligner et teater. Træpanelerne på væggene vidner om en tid, hvor funktion og enkelhed gik forud for lys og luft, og loftet er hvidt – måske derfor fanges øjnene af den åbne dør bag scenen, hvor en firkant af lys skærer sig ind i det halvmørke rum.

Men her er intet skuespil. På scenen står Jens Lyng Jessen, fællestillidsrepræsentant for HKKF FVT VO VEST, iført uniform, et Suunto Traverse Alpha-ur på højre hånd og et armbånd om venstre hånd. Han lægger for:

“Jamen, velkommen til. Til den første generalforsamling i HKKF FVT VO VEST her på Skive Kaserne. Det er jo første gang, siden FVT blev oprettet i 2019/2020, at vi holder en generalforsamling...”

Ved et skrivebord midt på scenen aflægger han sin beretning. På lærredet bag ham står den klassiske dagsorden – men stemningen er alt andet end rutinepræget. Det her er ikke en klassisk generalforsamling. Det er den første. Og det kan mærkes.

Dagsorden skal ikke bare afvikles – det er en markering af, at noget er ved at ske i klubben. For første gang samles medlemmerne, og det er den nye fællestillidsrepræsentant, der har sat det hele i gang. Hvad det er, får man hurtigt en fornemmelse af.

Rundt om i salen sidder cirka 50 medlemmer i uniform – fra mange forskellige

kaserner og kompagnier, som emblemerne afslører. På scenens venstre side står Pom Christensen, suppleant for Jens. Længere tilbage i rummet lytter medlemmerne opmærksomt.

Stemningen er både høflig og koncentreret. Dagsordenen følges loyalt, men efterhånden som punkterne krydses af, vokser spørgelysten. Det kulminerer, da HKKF’s forbundssekretær, Henrik Holm, går på scenen. Det er mest ham, der må stå for skud.

“Vi er spredt meget ud over landet,” fortæller Jens i sin åbning, ”og det er de også i Øst, men den kære Rokkedal (major og chef for FVT Vest, red.) har sagt, at han giver en dagsnorm for, at vi holder det her for at få skudt gang i den klub. Det er vi utroligt taknemmelige for som TR’ere.”

Efter kort formalia bliver Carlo Garn fra HKKF valgt som dirigent – og senere ventede der en portion wienerschnitzel – eller kylling, til dem der har bestilt det. Der er tænkt på det hele.

Jens har kun været tillidsrepræsentant i kort tid, men han har allerede sat klubben i bevægelse. Han gør det ikke for at gøre karriere – han gør det, fordi han ikke kan lade være. Hvad der driver ham, bliver tydeligt, når man først sætter sig over for ham – han drives af noget, der rækker ud over møder, dagsordener og klubarbejde.

CHEFENS SYN:

En moden og helhedsorienteret TR

Major Palle Rokkedahl, chef for Vedligeholdelsesområde Vest, beskriver Jens Lyng Jessen som en moden og helhedsorienteret tillidsrepræsentant:

“Han er i stand til at varetage alles interesser – ikke kun som et ekko af medlemmerne, men med blik for helheden og samarbejdet med ledelsen.”

Majoren fremhæver Jens’ evne til at navigere i spændingsfeltet mellem medarbejdere og chef:

“Han varetager tillidsmandshvervet supergodt og spiller med på holdet.

Jens er en god, solid tillidsrepræsentant.”

Foto: Privat

En, der gør det – og gør det præcist

Det begyndte med en mail. Fagligt Forsvar skrev ud til over hundrede tillidsrepræsentanter landet over: Redaktionen inviterede sig på besøg hos kasernerne og spurgte: Skal redaktionen sætte fokus på din kaserne i næste nummer?

Kun én svarede. Jens.

Det var en bestemt stemme, der svarede i den anden ende af telefonen. En soldat, der vidste, hvad han ville.

Der var aldrig tvivl: Fagligt Forsvar skulle til Skive den onsdag i maj.

Spørgsmålet fra Fagligt Forsvar til Jens sidst i samtalen lød: “Hvornår slutter generalforsamlingen?” – mest for at få styr på dagens praktiske rammer.

„14.24,“ lød svaret prompte.

Ikke 14.30. Ikke cirka kvart over. 14.24. For det er det tidspunkt, medlemmerne får timer til. Når Jens sætter noget i gang, bliver det gennemført. Han gør det ikke halvt.

Han er typen, der ikke bare taler om fællesskab. Han organiserer det. Ned til minutet.

Mødet med Jens bliver også mødet med en soldat, der har det bedst, når han tager ansvar. En, der griber telefonen, mens andre læser videre. En, der planlægger, før andre er begyndt at overveje, om de skal møde op.

Nogle uger senere ruller Fagligt Forsvar ind på Skive Kaserne. Hovedvagten er afspærret på grund af vejarbejde. Det har den 43-årige tillidsrepræsentant selvfølgelig forberedt os på og ledt os ind ad bagvejen.

Han har planlagt besøget til punkt og prikke – og det første, han gør, er at gelejde Fagligt Forsvar hen i værkstedet for at tale med en mekanikerlærling. For Jens ved, hvad han vil. Det er ikke tilfældigt: Tillidsrepræsentanten vil have fokus på, at enheden mangler lærlinge. Og han ved, at det begynder med synlighed.

Hurtigt valgt til fællestillidsrepræsentant

Jens tager ansvar, når noget skal ske – og det gælder også i det faglige arbejde. Kort tid efter han blev valgt som tillidsrepræsentant, satte en faglig lynkarriere i gang.

Jens har ikke engang været tillidsrepræsentant i et år, men det faglige engagement begyndte længe før det. Allerede under værnepligten blev han valgt som talsmand i delingen. Senere tog han opgaven som

arbejds miljørepræsentant i Holstebro. Og da han blev udsendt med Vikingkompagniet til Irak, blev han valgt som talsmand for sin enhed.

I 2022 kom han tilbage til Skive efter en knæskade og begyndte på specialværkstedet. Her stillede han op som tillidsrepræsentant efter sammenlægningen af specialværkstedet og garnisonsværkstedet og blev valgt i september sidste år, da den tidligere tillidsrepræsentant skiftede enhed.

Den nyvalgte tillidsrepræsentant havde kun været i gang i få måneder, da den hidtidige fællestillidsrepræsentant trak sig. På et møde blandt FVT Vest-tillidsmænd i Holstebro viste kollegaerne opbakning til Jens. Kollegaer fra Varde, Oksbøl og Aalborg pegede på Jens, og han blev valgt som fællestillidsrepræsentant for hele FVT Vest.

“Jeg havde ikke set det komme. Men jeg synes, det er megafedt,” siger han.

Siden er han også blevet valgt som suppleant for forbundssekretær Henrik Holm i Koordinations- og Samarbejdsudvalget – et centralt forum, hvor ledelse og medarbejderrepræsentanter drøfter overordnede forhold som arbejdsmiljø, struktur og bemanning.

Missionen er klar. Jens vil vise medlemmerne, hvem der er der for dem, og hvad klubben kan. Det handler om at gøre klubben synlig og nærværende. Derfor var det vigtigt for ham at stable den første generalforsamling på benene. Det blev et vendepunkt – ikke bare for klubben, men også for Jens.

“Jeg vil bare det bedste for vores medlemmer. Det er derfor, jeg gør det.”

Jens er tillidsrepræsentant på specialværkstedet i Skive – en af forudsætningerne for at kunne varetage opgaven som fællestillidsrepræsentant for hele FVT Vest.

Efter generalforsamlingen har han sat sig et nyt mål: Han vil i højere grad rundt og møde medlemmerne dér, hvor de arbejder. For selv om han har base i Skive, ser han det som sin opgave at skabe synlighed og fællesskab på tværs af de spredte lokationer.

Han kender hverdagen på gulvet. Han kender systemerne, sagsbehandlerne og strukturerne bag. Det gør ham til en brobygger i en organisation, der er spredt over hele landet. For Jens er tanken klar: Klubben findes kun, hvis nogen får det til at ske.

Han kalder sig selv en klubmand. Både i Forsvaret og i fritiden. Ikke som en titel,

men som en måde at handle på. Det er ikke noget, han siger – det er noget, han gør.

En klubmand i alt, hvad han gør

Det begyndte i fritiden. Jens har været frivillig i Viborg FF siden 2012, hvor han startede som børne- og ungdomstræner. Siden kom han i bestyrelsen, blev børne- og ungdomsformand, og i dag er han stadig aktiv i pigeudvalget og samarbejdsudvalget med den professionelle afdeling. Desuden er han skoleleder, når DBU's fodboldskole kigger forbi.

“Jeg elsker bestyrelsesarbejde. Jeg kan slet ikke få nok,” siger han og griner, når han fortæller om de mange udvalg og opgaver, han har været involveret i.

I Viborg FF's bestyrelse har han især arbejdet med at skrive klubbens børnepolitik og klubudvikling. Han har været med til at formulere strategier, tage imod nye trænere og holde fast i værdierne bag det frivillige fællesskab.

Det er ikke bare møder og strukturer, der driver ham. Det er det, han kalder “fingeren på pulsen”. Han vil være tæt på medlemmerne. Tæt på de mennesker, det hele handler om.

Derfor var det ham, der tog ansvar, da pigernes træner stoppede. Og det er ham, der i dag står i spidsen for et kvindeseniorhold, der pludselig er i 3. runde af Gjensidige Kvindepokal.

Han møder op til træning flere gange om ugen og forsøger at holde styr på øvelserne,

Jeg havde ikke set det komme. Men jeg synes, det er megafedt

JENS LYNG JESSEN

HENRIK HOLM:

Jens går længere end de fleste

Henrik Holm, forbundssekretær, har stor respekt for Jens som fællestillidsrepræsentant i Vest.

“Han brænder for det, og han går lige lidt længere end mange andre tillidsrepræsentanter. Det er et eksempel til efterfølgelse,” siger Henrik og fremhæver, hvordan Jens fra start satte sig for at styrke kommunikationen med medlemmerne.

Han udvælger relevante nyheder fra forbundets kanaler og samler dem i sit eget nyhedsbrev, som han sender direkte ud på tjenestemail. “Det sikrer, at alle medlemmer får de vigtige nyheder – også de, der ikke selv opsøger dem,” siger Henrik.

Jens og suppleanten som fællestillidsrepræsentant Pom Christensen har lagt et stort arbejde i at samle HKKF'erne til generalforsamlingen.

POM OM JENS:

Han er synlig - og ved, hvad han vil

Pom Christensen fra Aalborg er suppleant for Jens som fællestillidsrepræsentant og har stor ros til samarbejdet.

“Han er meget synlig og ved, hvad han vil sige. Han ringer hele tiden og holder mig opdateret, og det gør samarbejdet nemt,” fortæller Pom.

Ifølge ham har Jens været afgørende for at gøre fællestillsrepræsentanterne mere nærværende over for medlemmerne:

“Vi er ikke bare tillidsfolk på papir – vi er her også fysisk.”

De to armbånd markerer udsendelser til Irak og Afghanistan. Jens har dem altid om venstre håndled.

mandsskabsbehandling og næste kamp. Det er frivilligt, men han tager det seriøst.

Det er ikke de samme piger, som han trænede tidligere – men engagementet er det samme. Jens' hjerte brænder i dag for pige- og kvindefodbold, og derfor har han taget ansvaret for kvindeseniorholdet. Og flere og flere spillerne kommer til træning.

“Jeg startede med 25 spillere. Nu er vi 41. Det vokser,” siger han.

For Jens handler det om ansvar. Og det er her, fodboldbanen og Forsvaret smelter sammen.

Hans klubmand-gen går igen i arbejdet som tillidsrepræsentant. Han bruger endda samme sprog.

“Vi er et træner-team,” siger han om samarbejdet med de andre tillidsrepræsentanter i Vest.

Det handler om opbakning, kommunikation og fælles mål. Det handler om, at man stiller op. Både for et fodboldhold og for kollegaerne i en spredt organisation. Jens gør det samme begge steder: Han får noget til at ske.

En del af noget større

På kontoret retter Jens lidt på sine to computerskærme. De skal stå i samme højde. “Min OCD slår lidt igennem,” siger han med et smil.

På opslagstavlen bag ham hænger certifikater for bomberyddernes- og CBRN kompagniets materiel, der dokumenterer hans efteruddannelse. Blandt papirerne hænger også en børnetegning fra hans yngste søn. Jens er tegnet i en Piranha 5 med et jagerfly over sig og Dannebrog to steder i billedet. I nederste hjørne står hans familie klar til at tage imod ham.

I virkeligheden er det også sådan, det er: Familien står klar, når han vender hjem.

Jens mødte sin kone, mens han var under uddannelse som våbenmekaniker i Oksbøl, og det blev årsagen til, at han senere søgte til Haderslev.

I dag har de to drenge på 13 og 16 år. Hverdagen er travl, og som han selv formulerer det med et grin:

“Jeg ser hende hver morgen, inden jeg tager på arbejde – og når jeg kommer hjem igen.” Hun har efterhånden vænnet sig til hans store engagement, selvom hun indimellem synes, det bliver lidt for meget: “Rigtig meget endda,” som Jens tilføjer med et smil.

Nu sidder han på sit kontor i sin uniform. På højre håndled bærer han to armbånd. Ét i lyse camouflagefarver med teksten “Helmænd Afghanistan” og et gult med rød skrift: “Operation Inherent Resolve” fra Irak.

“Det er en del af mig. Det symboliserer, hvad jeg er en del af,” siger han.

Han bærer dem ikke dér på håndledet for syns skyld. Et stille signal, som kun de færreste spørger ind til – men som de, der ved det, straks forstår.

Historien bag armbåndene begynder for alvor, da Jens første gang blev udtaget til udsendelse. Det var med henblik på Irak, men han endte i Kosovo i stedet. Det blev senere til Afghanistan som våbenmekaniker og så Irak alligevel – denne gang med Vikingkompagniet.

Han ved, hvad det vil sige at være udsendt: At leve i lejre, skruer i ørkensand og sove med sikkerhedsudstyr inden for rækkevidde.

Armbåndene er ikke dekoration. De er et tavs vidnesbyrd. Om oplevelser. Om kammerater. Om tab og sammenhold. Om den del af Jens' liv, hvor man ikke bare er soldat. Man er det hele tiden.

Kampen for FVT

Generalforsamlingen i Skive var ikke en afslutning. For Jens var det begyndelsen.

Han vil gøre FVT Vest til et sted, man vælger til – og bliver ved med at vælge. Ikke bare som arbejdsplads, men som fællesskab. Det kræver information, synlighed og sammenhæng.

“Vi skal vise, at vi er her. At vi gør noget. Ellers mister vi folk,” siger han.

Sammen med suppleanten, Pom fra Aalborg, har Jens indført nyhedsbreve, der

bliver sendt ud, når der er nyt fra TR-gruppen eller HKKF. Det er enkle mails, men de virker. Det handler om at give medlemmerne et overblik. Og en fornemmelse af, at der faktisk er nogen, der kæmper deres sag.

“Jeg ved godt, hvordan det er. Man får mange informationer, og det kan være svært at få det hele med. Derfor sender vi nyhedsbreve på mail – det er en mere direkte måde at nå folk i hverdagen og supplere det, der står i Fagligt Forsvar.”

Han er bekymret for, hvor mange der forsvinder fra FVT.

Det er ikke bare et spørgsmål om at mangle hænder her og nu – det er selve fundamentet for FVT, der bliver svækket, når erfarne folk forlader enheden. De tager ikke bare deres kompetencer med sig, men også den tavse viden, der binder afdelingerne sammen i praksis. Når de forsvinder, bliver der mindre tilbage at lære af – og færre til at tage imod de nye.

“Vi ser det igen og igen. Folk vælger det fra. Og det er ærgerligt. For vi har noget at byde på.”

Ifølge Jens er det ikke nok med forsvarsforlig og rekrutteringskampanjer. Hvis man vil holde på folk, skal forholdene være i orden. Det handler om løn – først og fremmest.

Jens peger på, at mange vælger andre funktioner på kasernen, hvor de kan få mere i løn. Det er svært at konkurrere med, hvis man ikke kæmper for bedre vilkår.

FREDERIK FRA OKSBØL:

“Jeg kan godt lide knægten”

Frederik Michael Hansen fra Oksbøl har kendt Jens, siden han var helt ung og ny i Forsvaret. Dengang var Frederik med til at oplære ham som våbenmekaniker – i dag møder han ham som fællestillidsrepræsentant.

“Jeg kan godt lide knægten. Han tør komme og stille de rigtige spørgsmål – og han kan også tåle at få lidt røg igen,” siger Frederik og tilføjer, at Jens gør det, mange andre ikke gider: “Han stiller op og gør en forskel for soldaterne.”

Arbejdsomt er tillidsrepræsentanten våbenmekaniker og arbejder blandt andet med bomberyddernes udstyr.

MICHAEL:

“Han er fremme i skoene”

Michael Libak har været tillidsrepræsentant i Holstebro i ti år – og han har arbejdet tæt sammen med Jens.

“Han er fremme i skoene og sætter sig ind i tingene,” siger Michael, der dagligt er i kontakt med Jens. De to har blandt andet været med til at stable den første generalforsamling i Vest på benene.

“Han gør det på sin måde, og jeg gør det på min. Men det fungerer, og samarbejdet er rigtig fint,” siger Michael.

Derudover handler det også om indflydelse, udvikling og respekt for det faglige.

“Min opgave er at holde på folk. For mig er det også vigtigt som fællestillidsrepræsentant, at mine kollegaer ude på gulvet har det godt. Vores arbejdsmiljø skal være i orden. Vores forhold skal være i orden. Vi må simpelthen arbejde for, at de får bedre forhold ude på arbejdspladsen, fordi det er det, de mangler.”

Han ser generalforsamlingen som et nødvendigt skridt på vejen. Det har givet ansigter på tillidsrepræsentanterne og startet en samtale, som længe har manglet. Ikke alle var vant til, at der blev spurgt til deres holdninger. Ikke alle vidste, hvem de skulle gå til. Nu ved de det.

Næste skridt er at gøre klubben stærk nok til, at folk føler sig som en del af noget større. Og ifølge Jens er det netop følelsen af at høre til, der får folk til at blive.

Mod på mere

Da generalforsamlingen i Skive sluttede, var det med wienerschnitzel i konstabelmessen og gode samtaler hen over bordene. Det var med følelsen af, at noget var sat i gang.

Han sagde det ikke med store ord, men forventningen var klar: Det her skal ikke være en enlig svale. Jens håber, at generalforsamlingen bliver begyndelsen på noget, der kan fortsætte i mange år fremover.

“Jeg synes faktisk, det gik godt. Der var en god stemning. Vi fik nogle spørgsmål. Jeg håber, det kan blive en tradition,” siger han.

Han har ikke alle svarene – og han lover ikke mirakler. Men han lover at møde op. Tage telefonen. Være der.

Han er ikke først og fremmest optaget af systemer og strategier. Han er optaget af menneskene bag. De kollegaer, der hver dag får FVT til at fungere. De medlemmer, der skal opleve, at klubben er noget, de er en del af.

“Det var fedt at se så mange møde op. Det giver mig mod på at fortsætte. Nu skal jeg sammen med fællestillidsrepræsentanten fra FVT i Øst, Claus Trangeled, have samlet alle tillidsrepræsentanter, suppleanter og arbejdsmiljørepræsentanter i FVT til et møde.”

Jens har været talsmand som værnepligtig, arbejdsmiljørepræsentant, tillidsrepræsentant og nu fællestillidsrepræsentant. Det har aldrig været planen. Men det er blevet hans vej – ikke fordi han søgte den, men fordi han ikke kunne lade være.

“Jeg brænder for medlemmerne her ved FVT. Det er det, der driver det,” siger han.

Og det er måske det vigtigste – at nogen vælger at tage ansvar.

Det var rigtig god stemning i messen efter generalforsamlingen.

Få mere for pengene med PlusKort!

PlusFritid.

I Friluftsland finder du et kæmpe udvalg af beklædning og udstyr til friluftslivet fra nogle af verdens førende outdoorbrands.

10 %

FRILUFTSLAND

PlusBrændstof.

Spar penge på brændstof til bilen, når du betaler med PlusKort Shell Card.

28 øre pr. l/kWh

PlusRejse.

Sunweb har hoteloplevelser for alle, fleksible flyafgange, guider, transfers og udflugter. Hvor går din drømmeferie hen?

2-4 %

Sunweb

Hent appen,
og se endnu flere
gode rabatter
og tilbud

hkcf
SOLDATERNES
FAGFORENING

PlusKort.

Banebrydende felt

Fra tunge løft til fjernbetjente broer på 90 minutter

Af Anders Stoffer

Kilde: Kaptajn Lars Kristensen

Forsvaret får nu to nye feltbroer, der gør op med gammel dags brobygning med håndkraft. Med hydraulik, kran og køretøj bygger otte soldater nu op til 46 meter bro på halvanden time.

De nye broer skal bo i parkdelingerne under 1. Panseringeniørbataljon på Skive Kaserne og vil blive

brugt, når brigaden rykker frem og har brug for at sikre tunge forsyningsveje.

De to feltbroer erstatter systemer, som blev doneret til Ukraine, og markerer samtidig et teknologisk tigerspring i Hærens evne til at sikre mobilitet i terrænet.

Fra 4 timer til 90 minutter

En super veltrænet enhed kunne måske bygge den gamle bro på fire timer. Med det nye system er målet 90 minutter – og det er mere konsekvent, fordi alt sker mekanisk.

Feltbroer til Hæren

Bygget til virkeligheden - men ikke til frontlinjen

Broen bygges bag de kæmpende enheder, dér hvor fjenden hverken kan skyde med direkte våben eller observere med droner. Det er ikke en panserbro – hvis man kommer under artilleri, må man afbryde og skifte stilling.

Uddannelse og bemanding

- 8 soldater pr. bro
 - Uddannelse: ca. 1 uge + lastbil- og krancertifikater
 - Opereres i mørke, regn og med CBRN-udstyr på
- Soldaterne skal omskoles, men det er ikke sværere end andet militært materiel. Mange vil genkende systemets dele fra det gamle.

En del af en større enhed

I praksis vil flere soldater blive omskoleet til både kran, køretøj og system, så holdet kan være fleksibelt og sikre afvikling under alle forhold.

Brobygningen sker ikke alene. Feltbroen er en del af en større ingeniøropgave, som typisk løses af en hel deling. Der skal rekognosceres, måske graves med rendegraver, bygges kolonnevej – og området skal sikres. Det kræver tæt samarbejde mellem flere specialfunktioner, så broen kan lægges hurtigt og sikkert.

Hvad erstatter de nye feltbroer?

De to nye feltbroer erstatter den tidligere model Feltbro M/14, som blev doneret til Ukraine i forbindelse med donationspakke 10.

M/14 var en mekanisk assisteret udgave, hvor to kraner kunne løfte broens dele, så soldaterne slap for de tungeste løft. Men der var stadig mange manuelle trin, og opgaven krævede betydeligt mandskab og tid.

Den nye model bygger videre på kendte principper – men al udlægning er nu automatiseret med hydraulik og kran. Systemet er dermed en markant teknologisk opgradering af kendt og afprøvet brodoktrin.

Tekniske fakta om de nye feltbroer

Model:	Dry Support Bridge (DSB) fra KNDS UK
Montering:	Rheinmetall MAN HX-køretøjer
Maksimal spændvidde:	Op til 46 meter (modulsystem á 6 meter)
Byggetid:	Under 90 minutter med 8 mand og ét udlægningskøretøj
Belastningsklasse:	MLC 120 – klar til Leopard 2A7 og tung logistik
Bemanding:	8 soldater pr. bro – alle med særskilt træning
Uddannelseskrav:	Ca. én uge + kran- og kørekort
Robusthed:	Systemet kan opereres i mørke, regn og med CBRN-udstyr.
Har fail-safe på hydraulik:	Ved lækage stopper udlægning automatisk uden kollaps. Ikke panseret – skal operere uden for direkte fjendtlig ild
Brugserfaring:	Afprøvet i NATO, brugt i Irak og Schweiz – også til katastrofehjælp
Levering til Danmark:	Start 2028
Klar til brug:	Ultimo 2028
Placering:	Parkdelingerne, Stabskompagniet, 1. Panseringeniørbataljon, Skive Kaserne

Både forsvarschefen, general Michael Hyldgaard, samt forsvarsministeren, Troels Lund Poulsen, deltog i mødet i Forsvarsministeriet. Foto: Theis Nielsen / Forsvaret

Vi vil have indflydelse, før spaden sættes i jorden

Efter et møde med Forsvarsministeren håber HKKF's forbundsnæstformand, Kurt Brantner, at soldaternes arbejdsmiljø nu bliver tænkt ind, når Forsvaret bygger nyt og moderniserer kasernerne. Men resultaterne lader vente på sig.

Af Anders Stoffer

Der er godt humør i telefonen, selvom det er tidligt fredag morgen, og Kurt Brantner er på vej hjem fra hovedstaden i sin bil. Han har netop forladt et møde med forsvarsminister, Troels Lund Poulsen, hvor tre centrale HKKF-krav blev mødt med åbenhed og velvilje.

“Det var et rigtig godt møde,” siger Kurt begejstret.

Mødet med ministeren kom i kølvandet på et notat om arbejdsmiljøet i Forsvaret, som HKKF sammen med en række andre faglige organisationer tidligere på sommeren havde sendt til politikere og beslutningstagere.

Notatet peger på en lang række problemer i arbejdsmiljøindsatsen og foreslår konkrete løsninger. Det var baggrunden for, at forsvarsministeren

indkaldte til møde med en snæver kreds af faglige aktører.

Men smilene i bilen bør tages med et forbehold. For intet er meldt ud officielt ved deadline til Fagligt Forsvar. Departementet har meddelt, at skriftlige tilkendegivelser først kommer efter sommerferien.

”Der er endnu ikke truffet nogen endelige beslutninger, og det efterlader os med en vis usikkerhed,” siger Kurt Brantner.

Vi må derfor væbne os med tålmodighed og afvente ministeriets endelige stillingtagen.

Hvad handler ETAB om?

Anledningen til den aktuelle debat om arbejdsmiljø i Forsvaret er de mange milliarder, der lige nu pumpes

ind i nybyggeri og renovering. En stor del af midlerne går til kaserner, værksteder, kontorer og opholdsområder. Hvis ikke arbejdsmiljøet tænkes ind fra starten, risikerer man at bygge forkert og spille pengene. Og det er her, ETAB kommer ind i billedet.

“ETAB står for Etablissement,” forklarer Kurt Brantner. “Det handler om byggeri, vedligeholdelse, drift og udvikling af kaserner, skydebaner, øvelsesteræner og øvrig infrastruktur i Forsvaret. Mange kaserner er i dårlig stand. Nogle steder skal der repareres, andre steder rives ned og bygges nyt.”

HKKF oplever, at de folk, der skal arbejde i bygningerne, ikke bliver inddraget nok, inden spaden sættes i jorden.

“HKKF har alt for lidt viden om, hvad der foregår. Vi hører rygter, men ingen ved rigtigt, hvad der sker. Selv regimentscheferne sidder med viden, vi ikke får del i. Det duer ikke.”

Derfor er det HKKF’s mål at få reel indflydelse på arbejdsmiljøet i de nye bygninger. Ikke design, men de konkrete forhold, som har betydning for soldaternes hverdag.

Tre krav og en forhåbning

Kurt Brantner har overfor Forsvaret længe argumenteret for, at det vil have en positiv effekt på arbejdsmiljøet – både lokalt og centralt at øge professionalisering af arbejdsmiljøarbejdet på tjenestestederne samt at lave en tydelig adskillelse mellem det strategiske og det udøvende led i Forsvaret.

På mødet præsenterede Kurt Brantner derfor tre forslag, som ministeren tog positivt imod:

1. **Der skal være en fast, uddannet arbejdsmiljørådgiver på hvert tjenestested.** Ikke en person, der tager sig af arbejdsmiljøet som en bibeskæftigelse, men en fuldt dedikeret rådgiver, der kender lovgivningen, kan bistå og binde arbejdsmiljøorganisationen sammen og være regimentschefens højre hånd i komplekse spørgsmål om arbejdsmiljø. HKKF har i årevis presset på for dette tiltag. Det er en historisk milepæl, hvis det bliver gennemført.
2. **Arbejdsmiljøarbejdet skal deles i et strategisk og et udførende niveau.** I dag flyder det hele sammen, og der mangler klare linjer. HKKF insisterer på, at det strategiske ansvar skal placeres centralt, så der kan stilles klare krav til, hvad Forsvaret skal levere. Det er afgørende for at sikre, at lovgivningen rent faktisk overholdes, og at arbejdsmiljøet prioriteres fra øverste niveau.

“De virkede anerkendende, da jeg forklarede, hvor galt det kan gå, hvis arbejdsmiljø ikke tænkes ind fra starten”, siger HKKF’s næstformand Kurt Brantner om mødet i Forsvarsministeriet.

Foto: HKKF

3. **Der bør etableres faste møder – 1-2 gange om året – mellem Forsvarsministeren, Forsvarschefen og de faglige organisationer.** Hidtil har dialogen været sporadisk og ofte tilfældig. Nu lægger HKKF op til en systematisk og forpligtende dialog, hvor organisationerne får mulighed for at spille ind på forhånd og følge op bagefter. Hvis initiativet implementeres, vil det være et gennembrud i kampen mod det, Kurt Brantner kalder “et stadig mere lukket Forsvar”. “Jeg tror, de kunne se fornuften i det. De virkede anerkendende, da jeg forklarede, hvor galt det kan gå, hvis arbejdsmiljø ikke tænkes ind fra starten. Jeg kom med konkrete eksempler, og jeg fornemmede, at de godt kunne se, at det her ikke handler om ekstra bureaukrati, men om at forebygge problemer, der kan blive langt dyrere og mere besværlige at løse senere, siger Kurt Brantner.

I HKKF vil vi gerne spille en positiv rolle, men vi skal have noget reel viden, så vi kan gøre det. Det er naturligvis min oplevelse af mødet – når både forsvarsministeren og departementschefen reagerer sådan, giver det grund til optimisme.”

Tror du selv på, at det holder?

“Ja, det gør jeg faktisk. Jeg oplevede en seriøs og lyttende stemning i rummet – både fra ministeren, forsvarschefen og departementschefen. Der blev stillet relevante spørgsmål, og jeg kunne se, at der blev taget notater undervejs. Det giver mig en →

Hvad er ETAB?

- ETAB er Forsvarets system for drift, vedligehold og udvikling af bygninger
- Der skal investeres mange milliarder i nybyggeri og renovering
- HKKF kræver, at arbejdsmiljøet tænkes ind fra starten og at brugernes hverdag og erfaring medinddrages

HKKF's krav til ETAB:

- Fast arbejdsmiljørådgiver på hvert tjenestested
- Adskillelse af strategisk og praktisk arbejdsmiljø
- Medinddragelse af arbejdsmiljøorganisationen
- Faste mødefora med ministre og forsvarschef
- Planer for permanente løsninger
- Fremtidssikring af byggeri

fornemmelse af, at det, vi sagde, bliver taget alvorligt og bragt videre i systemet. Men det ændrer ikke ved, at vi selvfølgelig følger op – det gør vi.”

Hvad kan medlemmerne forvente at mærke?

“Hvis det her bliver fulgt til dørs, så vil det betyde færre fejl og bedre forhold. Arbejdsmiljørepræsentanterne vil få en større viden, og der vil komme mere systematik i, hvordan vi arbejder med arbejdsmiljø på kasernerne.

På sigt håber jeg, det betyder færre hovedrystende oplevelser og mere arbejdsglæde. Det er dét, vi går efter.”

Skrækeksempler fra virkeligheden

Behovet for inddragelse er ikke bare en principalsag. Det handler også om at undgå fejl, som allerede er begået.

“Jeg har været oppe og se en bygning i Skive, hvor du ikke kunne bruge vinduet som nødudgang, fordi det ikke kunne åbnes nok. Jeg har set en dør, hvor du skulle kravle igennem, og bygninger, hvor stikkontakterne var placeret det forkerte sted.”

Nogle steder er der bygget standardbygninger, som blev tegnet for ti år siden og ikke passer til dagens behov. Andre steder er kompagnichefen placeret flere hundrede meter fra sine soldater.

“Der er brug for, at arbejdsmiljøorganisationen bliver inddraget langt tidligere. Ikke bagefter, når det hele står færdigt.”

**De danske kaserner
trænger til en ordentlig
overhaling.**

Foto: Jens-Erik Larsen

Fagligt Forsvar har tidligere besøgt Almegårds Kaserne på Bornholm.

Foto: Jens-Erik Larsen

Byg til fremtiden

For Kurt Brantner handler det ikke kun om fejl og mangler. Det handler også om at tænke fremad.

“Byg ikke bare til de behov, vi har i dag. Læg fem eller ti procent oveni. Vi aner ikke, hvordan verden ser ud om fem år, og så duer det ikke, at bygningerne er for små fra starten.”

Han advarer også mod, at midlertidige løsninger bliver permanente:

“Pavilloner er o.k. i et stykke tid. Men vi skal også have tegninger på de permanente bygninger og en plan for, hvornår de kommer. Ellers er der ingen, der får ro i maven.”

Fra snak til handling?

Arbejdet er allerede begyndt. I HKKF har vi taget fat i de lokale arbejdsmiljøfolk og opfordret dem til at stille spørgsmål til regimentscheferne om planerne for deres kaserne. Deres rolle bliver afgørende, hvis den nye kurs skal slå igennem. Det handler ikke kun om at være parat til dialog, men om at tage ansvar lokalt og stille krav til ledelsen på kaserne.

“Vi kan ikke bare vente på, at nogen kommer og fortæller os noget. Vi skal selv tage fat. Det er vores ansvar,” siger Kurt Brantner.

Han understreger, at det først og fremmest er gennem det lokale arbejdsmiljøarbejde, at intentionerne fra mødet med ministeren kan blive omsat til konkret forandring. Derfor vil HKKF også bruge tid på at klæde arbejdsmiljøorganisationen på med viden, redskaber og opbakning.

“Vi skal ikke tro, at det hele sker oppefra. Hvis det her skal have effekt, så skal vi i gang ude på tjenestestederne.”

Det er også derfor, han holder fast i, at forsvarsmisterens lydhørhed skal følges op. En politisk vilje er ikke nok – der skal også kontinuitet og handling bag.

“Når de foreslåede møder, som vi har foreslået ministeren at etablere, forhåbentlig bliver en realitet på et tidspunkt, kan det jo godt være, at vi om to år finder ud af, at de ikke længere er nødvendige, fordi vi har den indsigt, vi har brug for, og arbejdet er i gang overalt. Men indtil da skal vi blive ved med at presse på og bruge den mulighed, vi har fået.”

Det er blandt andet dette notat udarbejdet af HKKF og andre faglige organisationer, der har udløst mødet.

Det føles som at komme hjem igen

Veteran Match er langt mere end en kamp. Det er fællesskab, anerkendelse - og for Lars Wolff en måde at finde hjem i sig selv på igen. I år har veteraner og pårørende igen mulighed for at være med på de største danske sportsarenaer - og det bør de.

Af Anders Stoffer

"Det er sådan en dag, der sætter sig i hjertet."

Lars Wolff er veteran, tidligere korporal. Han har kæmpet for Danmark i verdens brændpunkter - og kæmpet med mørket, efter han kom hjem. Men én dag om året føles det, som om nogen ser ham. Veteran Match er langt mere end en kamp - det er et livtag med smerten og et fællesskab, han troede var tabt.

Veteran Match hylder Danmarks tidligere udsendte med topsport, fællesskab og anerkendelse.

Fra 25. september til 6. oktober afvikles Veteran Match over hele landet. 45 hyldestkampe i fodboldens Superliga og 1. division, håndboldligaen og Ligaen i ishockey er en tak til Danmarks over 40.000 veteraner.

Arrangementet er skabt i et samarbejde mellem Danmarks Idrætsforbund, klubberne, kommunerne og en række veteranaktører - herunder Forsvaret og Veterancentret. Deltagelsen er gratis for veteraner og deres pårørende.

Min søn og jeg fik lov at gå med fanen sammen med to andre veteraner og nogle fra kommunen.

Sidste år var Lars med på Monjasa Park i Fredericia. Det blev en dag, han sent glemmer:

"Min søn og jeg fik lov at gå med fanen sammen med to andre veteraner og nogle fra kommunen. Vi blev inviteret op på Carlsberg Tribunen, hvor der var mad og hygge. FC Fredericia steppede op og tog sig tid til os. Det er sådan en dag, der sætter sig i hjertet, fordi det betyder noget, at sportsverdenen anerkender det, vi har gjort."

Tre generationer og en ekstra trøje

Året før var han med til Veteran Match på Brøndby Stadion sammen med sin søn og sin far. Det betød noget særligt for Lars at stå der med dem, for familien har båret ham gennem nogle af de mørkeste tider i hans liv. Især hans kone, Janni, og sønnen, Tristan, har været et fast holdepunkt - en påmindelse om, at der stadig er noget værdifuldt at kæmpe for.

Men selv på en dag med fodbold og tre generationer samlet, var tankerne også hos dem, der ikke kom hjem i live. For Lars var de faktisk fire til Veteran Match:

"Jeg havde også Mads med. Han blev dræbt i Afghanistan på Hold 9. Jeg har aldrig mødt ham, men hans mor og far gav mig en løbetrøje med hans navn og logo på, da jeg rundede mit halvmaraton nummer 100. Den har jeg på, hver gang jeg løber. Han er med mig i hjertet."

Lars mødte Mads' forældre i forbindelse med et mindeløb, hvor de faldt i snak. Forældrene blev rørt over Lars' måde at ære Mads på, og siden har de haft en særlig relation. De har besøgt hinanden, og Mads' forældre er ofte med, når Lars løber sine halvmaraton rundt om i landet.

"Hans mor sagde på et tidspunkt til mine forældre: 'Vi bliver nødt til at låne Lars lidt. Vi mangler vores søn.' Det siger alt."

I Lars' have står et lille mindested med et M for Mads. Her sætter Lars lys og blomster på flagdagen.

Til kampen i Brøndby havde Lars en ekstra person med. T-shirten hædrer Mads, der blev dræbt i Afghanistan.

Foto: Lars Bech

Han har også dedikeret en side på nettet til at ære Mads og bære hans minde videre – et løfte, han holder med hvert skridt, han tager.

Et liv med smerte

Lars har været udsendt med DANCON/Irak Hold 2 i Camp Eden i 2003-2004 og senere med ISAF Hold 8 i Kabul, Afghanistan i 2005-2006. Fire år senere knækker han. På det tidspunkt arbejder Lars stadig på kaseren i Fredericia og forsøger at holde fast, men han begynder at miste grebet om hverdagen.

Han forsøger efterfølgende at starte forfra gennem Forsvarets ordning for civil uddannelse (CU) og begynder på pædagoguddannelsen i Jelling. Drømmen er at arbejde som socialpædagog og bruge sin idrætsbaggrund til at hjælpe unge kriminelle videre i livet. Men efter et år bryder alt sammen. Han mister kontrollen, går i sort og smadrer sin lejlighed uden

Veteran Match 2025

- 25. september til 6. oktober
- Veteraner og deres pårørende kan få gratis adgang til 46 særligt udvalgte hyldestkampe i hele landet – både i fodboldens Superliga og 1. division, herrernes håndboldliga og herrerligaen i ishockey. Her hylles de tidligere udsendte med klapsalver, flag, taler og særlige kamptrøjer.
- Kræver veterankort (kan bestilles via Veterancentret)
- Gratis billetter frigives via veteranmatch.dk
- Overskuddet fra kamptrøje-auktioner går til DIF Soldaterprojekt Family Zones
- Støttet af Grundfos Fonden og en del af forsvarsforliget frem til 2029

Hans mor sagde på et tidspunkt til mine forældre: 'Vi bliver nødt til at låne Lars lidt. Vi mangler vores søn.'

at kunne huske det bagefter. Han står midt i resterne af sin smadrede lejlighed og ved ikke, hvordan han er kommet dertil. Han husker det ikke. Kroppen har taget over, og hovedet har koblet fra.

Det er her, han får kontakt til Yvonne Tønnesen der, på daværende tidspunkt, sad i HKKF's Livlinen. Yvonne kører direkte til Fredericia for at hjælpe. Hun bliver afgørende for, at Lars får sat ord på det, han kæmper med og får stoppet op. Hun får ham ud af uddannelsen, før han bryder helt sammen. Senere bliver hun en støtte i arbejdet med at søge førtidspension – og en af dem, der hjælper Lars videre første gang, han er ved at opgive helt.

”Jeg prøvede at tage mit eget liv. Jeg stod ude på Lillebæltsbroen og ville springe. Men jeg gled på gelænderet og faldt baglæns ned på cykelstien. Det blev min chance for at begynde forfra.”

Med hjælp fra fagpersoner, løbeture, sin familie og det lokale veteranmiljø rejste han sig igen. Han begyndte at løbe maraton, fik samvær med sin søn og engagerede sig i Fredericia Unikke Idrætsforening for psykisk sårbare. I dag er han frivillig padelinstruktør i Fredericia Idrætscenter. Derudover arbejder han i et skånejob hver fredag for en kammerat, han har været

udsendt sammen med, der har et klagøringssfirma. Her kører Lars biler og nyder at være en del af et lille fællesskab igen.

”Det er superdejligt at komme ud og give lidt tilbage til samfundet – med det, jeg nu kan.”

Han har løbet næsten 180 halvmaraton og bruger idrætten som en fast støtte i hverdagen.

”Idrætten kan bare noget for et skadet sind. Jeg havde aldrig klaret det uden min kone Janni. Hun ser ikke PTSD'en – hun ser mig.”

Veteran Match betyder noget

I dag får Lars blandt andet kropsterapi via Veteran-centret og NADA-behandling hjemme, som hans kone Janni giver ham. Han har lært at lytte til sin krop, sige nej og trække sig, når han mærker, at uroen tager over.

”Førhen sagde jeg bare ja til alt – og så knækkede det. Nu ved jeg, hvornår jeg skal stoppe.”

Han har stadig dårlige dage, men de gode fylder mere og mere. Det er ikke én stor sejr – men mange små, hver uge. Og nogle af dem begynder på stadion, blandt andre veteraner, der forstår, hvad det handler om.

”Bare dét at vi får det veteranmiljø. Det er som at komme hjem igen.”

Derfor håber Lars, at endnu flere vil tage imod tilbuddet i år.

De 46 gange Veteran Match er gratis for både veteraner og deres pårørende. For Lars er det en dag, der minder ham om, at han ikke er alene – og at det nytter at dukke op, selv hvis man har det svært. Arrangementet er en mulighed for at være sammen med andre, der forstår, hvad det vil sige at have været udsendt – og hvad det kræver at vende hjem igen.

Har du selvmordstanker?

Hvis du har tanker om selvmord eller føler dig i alvorlig krise, er der hjælp at få:

- HKKF's Livlinen hjælper veteraner videre og med dét der er svært. Har du brug for hjælp, så skriv til Heidi Anita Stentoft via has@hkkf.dk eller ring til 61 22 41 43.
- Livlinien rådgiver og hjælper hvis du har tanker om selvmord. Kontakt dem på 70 201 201 – alle dage kl. 11-05
- Kontakt egen læge eller lægevagten

Ved hver af de 46 kampe hyldes danske veteraner.

Foto: Niels Husted

Det er bedst at have en indboforsikring, inden **din cykel cykler hjem med en anden**

Som medlem af HKKF får du et særligt godt tilbud hos Alka.
Du får vores indboforsikring til kun **125 kr.** om måneden*.
Forsikringen har vundet Bedst i test og dækker hele hytten.

Besøg **alka.dk** eller ring **70 12 14 16** inden skaden sker.

Q & A

Karla - HKKF's chatrobot

Karla er en chatrobot på HKKF's hjemmeside, og den kan svare på generelle spørgsmål om alt fra løn til HKKF's telefontider. Tilgængelig 24/7 og virker både fra mobilen og computeren. Bliv klogere på hvordan du bruger Karla, og hvornår du hellere bør tale med en af HKKF's konsulenter

Af Fagligt Team

Hvad er en chatrobot?

Karla er en kunstig intelligens (AI), som er programmeret til at svare på de spørgsmål, man stiller, ud fra informationerne på HKKF.dk, og som HKKF i øvrigt har fodret den med.

Hvorfor har HKKF valgt at få en chatrobot?

HKKF vil gerne give dig en bedre service. Med en chatbot får du hurtige svar til enkle spørgsmål.

Hvordan bruger jeg chatrobotten?

Du finder Karla på HKKF's hjemmeside i højre nederste hjørne. Trykker du på ikonet, popper Karla frem med en introduktion – og så kan du bare spørge løs.

Hvad kan jeg spørge Karla om?

Karla kan svare på generelle spørgsmål om løn, ansættelse, vilkår og arbejdsskader – altså ikke på spørgsmål, der handler specifikt om dig.

Du kan for eksempel spørge, hvad en soldat i samme stilling og med samme

tillæg som dig har ret til. Så får du et svar, du kan sammenligne med din egen situation.

Hvis det ikke stemmer overens, er det en god idé at kontakte HKKF's konsulenter – de kan forklare og hjælpe, for eksempel hvis du får for lidt i løn.

Karla kan også hjælpe med praktiske ting som kontaktoplysninger og åbningstider.

Svarer Karla rigtigt?

Sandsynligvis – men der er en risiko for, at Karla svarer forkert på noget. HKKF gør alt for at sikre en høj kvalitet af Karlas svar. Inden Karla kom på hjemmesiden, er den blevet testet af konsulenterne og er indstillet til at fortælle, hvis den ikke kender svaret på et spørgsmål.

Men Karla kan tage fejl, misforstå et spørgsmål eller henvise til oplysninger, som ikke passer til spørgsmålet.

HKKF har dog vurderet, at risikoen er lille, og at gevinsten for hurtige svar på generelle spørgsmål, er større.

Må jeg bruge Karlas svar som argumenter over for chefen?

Nej. Hvis Karla giver dig et svar, som giver anledning til at kontakte din chef, er anbefalingen altid, at du kontakter HKKF. For Karla kan jo tage fejl. Du må til gengæld gerne fortælle HKKF's konsulenter, hvilket svar chatrobotten har givet dig.

Hvad gør jeg, hvis chatrobotten ikke kan svare?

Ring eller skriv til HKKF's konsulenter – de er, heldigvis, klogere end Karla.

Hvorfor hedder chatrobotten Karla?

Den skulle jo have et navn.

Hvis du har andre spørgsmål, kan du indsende dit spørgsmål til sds@hkkf.dk.

Det faglige hjørne

Kravene er i hus: Forberedelserne til OK26 er i fuld gang

Løn, pension og fleksibilitet præger ønskelisten til de kommende overenskomstforhandlinger. Nu begynder arbejdet med at sortere, beregne og prioritere kravene.

Frem til midten af juni har HKKF indsamlet krav fra medlemmer, klubber og tillidsrepræsentanter over hele landet. Mange har benyttet muligheden for at komme til orde. De indkomne krav danner grundlaget for det videre arbejde hen mod de egentlige overenskomstforhandlinger i 2026.

Løn og fleksibilitet fylder mest

De fleste krav handler om løn og pension – især et ønske om højere basisløn. Det skyldes blandt andet, at mange soldaters indtægt består af variable tillæg, som ikke tæller med, når man skal låne penge i banken. Derfor er der et tydeligt ønske om en styrket grundløn, som giver mere økonomisk sikkerhed.

Derudover fylder ønsket om større fleksibilitet i hverdagen. Det gælder for eksempel muligheden for at konvertere optjent tid til frihed, bedre vilkår ved barns sygdom og større hensyn til familieliv og efteruddannelse.

HR-krav udspringer af oplevede udfordringer

Mange af de blødere krav handler om at gøre hverdagen nemmere – og mere menneskelig. Soldaterne efterspørger bedre vilkår for at få arbejds- og familieliv til at hænge sammen. En del af ønskerne kunne måske imødekommes lokalt, hvis cheferne var bedre klædt på til at udnytte de muligheder, regelsættet allerede rummer. Derfor er flere krav også rettet mod at sikre rettigheder i centrale aftaler – så man ikke er afhængig af velvilje.

Næste skridt: Prioritering og beslutning

I Fagligt Team er man i gang med at systematisere og analysere kravene. Når arbejdet er færdigt, skal der i uge 34 afholdes møde i forbundets forretningsudvalg. Her skal det besluttes, hvilke krav der:

- skal med videre til først OAO og derefter CFU
- skal parkeres til egne forhandlinger med PKOM
- skal frafaldes

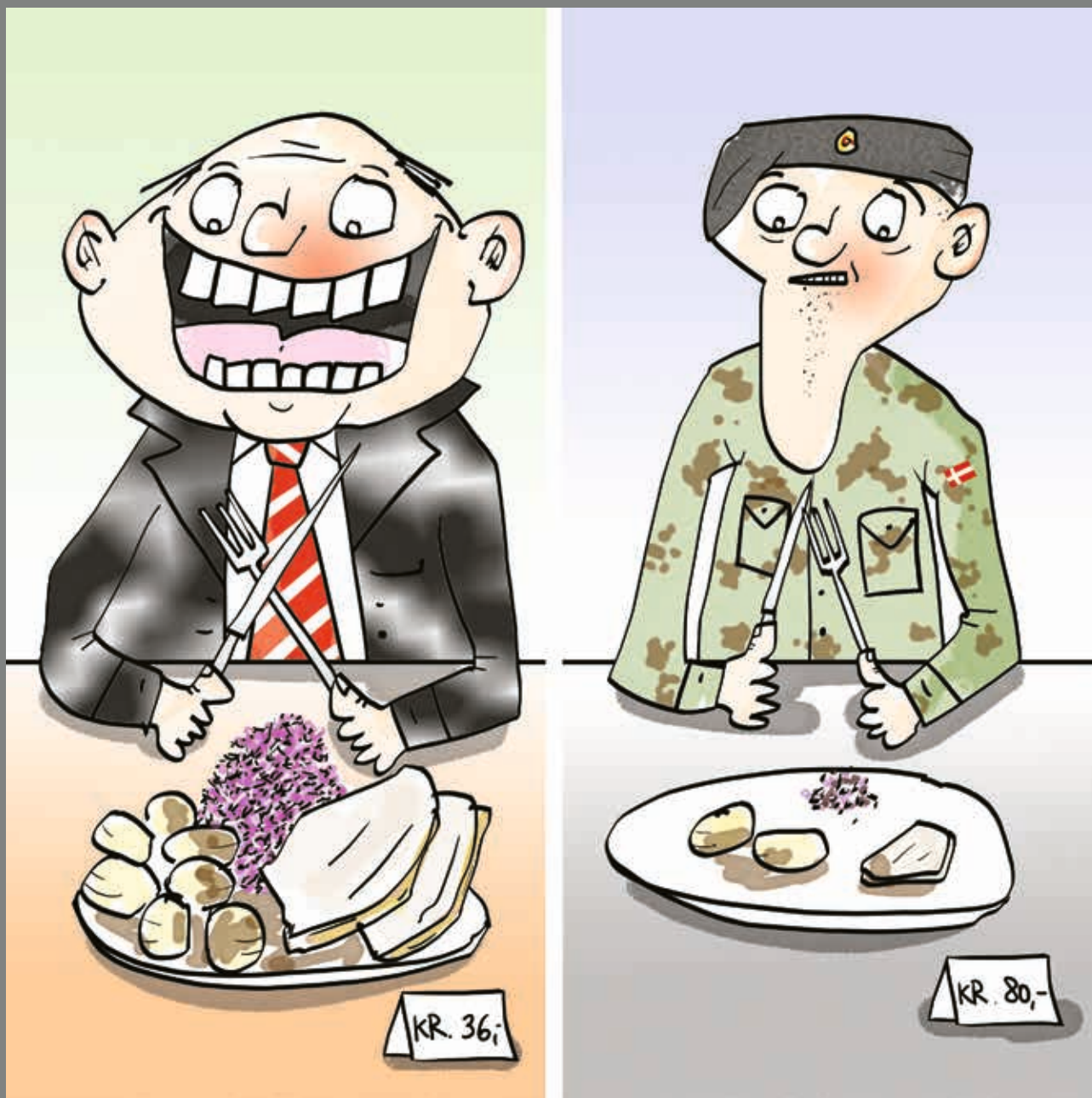
Disse anbefalinger sendes til forbundsbestyrelsen, som på sit møde den 26.-28. august fastlægger HKKF's endelige krav til OK26.

Vejen videre mod 2026

Når forbundsbestyrelsen har udtaget kravene, går arbejdet med at forberede selve forhandlingerne i gang. Der skal laves beregninger, politiske vurderinger og koordineres med de øvrige organisationer i CFU. Selve forhandlingerne forventes at starte i begyndelsen af 2026.

Slagmarken

af Niels Thomsen

Lavtlønnede soldater betaler i dag væsentligt mere for en frokost end bedre lønnede ansatte i Forsvarsministeriet. Efter HKKF's indblanding, ændrer dette sig fra 1. oktober, hvor der indføres fuld ligestilling i kantinepriserne.